

کتابها و نشریات الکترونیکی؛ شیوه نوین اطلاع رسانی

ابراهیم زال زاده
عضو هیأت عملی دانشگاه یزد

چکیده

در چند سال اخیر با خلق ایده نشر الکترونیکی انقلاب جدیدی در زمینه اطلاع رسانی پدید آمده و در این راستا کتاب که قدیمی ترین و متداول ترین ابزار مبادله اطلاعات بوده است، جای خود را تا حد زیادی به ابزارهای جدیدی داده است که بسیاری از آنها نه تنها کتاب نام گرفته اند بلکه رسماً و قانوناً نیز مانند کتاب با آنها برخورد می شود و می توانند ابزارهای بسیار توانمندی در مبادله افکار و اطلاعات باشند. از مهمترین محصولات فناوری های نوین اطلاع رسانی که کتابخانه های دیجیتالی بر مبنای آن استوار می گردد، مدارک الکترونیکی اعم از کتاب، مجله و انتشارات الکترونیکی است. کتابها و مجلات و نشریات الکترونیکی با چنان سرعتی افزایش یافته که نوعی انقلاب دوم گوتنبرگ را در ذهن تداعی می کنند که می توان آن را انقلاب الکترونیکی نامید. اصطلاح کتاب الکترونیکی یا E-Book به یک سخت افزار که بر روی آن کتاب را می خوانند و یک نرم افزار (reader) که برای کتاب مذکور از آن بهره می گیرند اشاره دارد و با نصب یک برنامه خاص روی سیستم های رایانه شخصی و رایانه های کوچک قابل خواندن هستند و علاوه بر امکان مطالعه کتاب، امکانات دیگری مانند دسترسی به اینترنت نیز دارند. نشریات الکترونیکی در مقایسه با نشریات کاغذی دارای قابلیت غیر قابل مقایسه ای هستند. اطلاعات ارائه شده روی کاغذ اساساً ایستا و غیر پویا هستند اما نشریات دیجیتالی اطلاعات را به شکل پویا و انعطاف پذیر ارائه می کنند و به سادگی قابل روز آمدن شدن

می‌باشند. در حجم بسیار کوچک قادر هستند حجم بسیار بالایی از اطلاعات را در خود جای دهند و در نتیجه به سادگی قابل حمل هستند. هزینه تولید آنها بسیار کمتر و ارزان تر از کتابهای معمولی تمام می‌شود. از نظر آموزشی امکانات بسیار بیشتری برای ارائه و تفهیم مطالب گوناگون دارند و به جهت امکانات سمعی و بصری، توانایی‌های فوق‌العاده دارند. استفاده از سیستم‌های نشر چند رسانه‌ای (Multi Media) مثل صوت، تصاویر گرافیکی، پویا نمایی (Animation) و ویدئو از قابلیت‌هایی هستند که رونق فراوانی به بازار نشریات الکترونیکی داده است و علاوه بر جنبه سرگرم‌کنندگی به یادگیری خواننده نیز کمک زیادی می‌کنند. خواننده کتابهای الکترونیکی می‌تواند از طریق شبکه اینترنت موجودی هر کتابخانه‌ای را در جهان زیر و رو کند و کتاب مورد نظرش را پیدا کند و اطلاعات آن کتاب را از طریق مودم به کتاب الکترونیکی خود وارد کند. فناوری‌های نوین اطلاع رسانی، انقلابی در روش دسترسی ما به اطلاعات و همچنین سبک اطلاعات ایجاد کرده است.

واژه‌های کلیدی:

کتابهای الکترونیکی، نشریات الکترونیکی، اطلاع رسانی نوین، اینترنت، کتابخانه‌های دیجیتال.

مقدمه

انقلاب اطلاع رسانی که به تمام عرصه‌های زندگی نفوذ کرده، میوه‌هایی همچون رسانه‌های چند منظوره، نشر الکترونیک، کتابخانه‌های الکترونیک، تجارت الکترونیک و ... به ثمر آورده است. از مهمترین محصولات فناوری‌های نوین اطلاع رسانی که کتابخانه‌های دیجیتال بر مبنای آن استوار می‌گردد، مدارک الکترونیکی اعم از کتاب، مجله و انتشارات الکترونیکی است. تعداد کتابها و مجلات الکترونیکی با چنان سرعتی افزایش می‌یابد که در ذهن نوعی انقلاب دوم گوتنبرگ تداعی می‌شود که می‌توان آن را انقلاب الکترونیکی نامید. کتابخانه مجازی بر اساس مدارک و انتشارات الکترونیکی شکل می‌گیرد، مدارکی که به وسیله ابر متن‌ها و ابر رسانه‌ها به هم متصل می‌شوند. کتابخانه‌های دیجیتال مدلهای کامپیوتری از کتابخانه‌های واقعی هستند که به مدد

فناوری اطلاعات و ارتباطات، خدمات رسانی مؤثرتر، آسانتر و جدیدتری را به جوامع تحقیقاتی عرضه می‌کنند. شاید روزگاری تصور نمی‌شد که با ظهور اینترنت کتاب کتابخوانی نیز دچار تحول باور نکرده‌ای شود، اما در چند سال اخیر با خلق ایده‌نشر الکترونیکی انقلاب جدیدی در این زمینه پدید آمده و در این راستا کتاب که قدیمی‌ترین و متداول‌ترین ابزار مبادله اطلاعات بوده است، جای خود را تا حد زیادی به ابزارهای جدیدی داده است که بسیاری از آنها نه تنها کتاب نام گرفته‌اند بلکه رسماً "قانوناً" نیز مانند کتاب با آنها برخورد می‌شود و می‌توانند ابزارهای بسیار توانمندی در مبادله افکار و اطلاعات باشند.

در واقع اولین مدل کتاب‌های الکترونیکی در اواخر دهه ۸۰ ظاهر شد. در آن زمان بازار چندان آماده پذیرش آنها نبود اما امروزه به تدریج اصطلاح نشر الکترونیکی جا افتاده و هواداران بسیار پیدا کرده است. شایلر (Schuyler) - از متخصصان معاصر اطلاع‌رسانی - معتقد است که علت به وجود آمدن کتابهای الکترونیکی، تلاش در حذف کاغذ از فرآیند چاپ است تا ضمن تقلیل در هزینه‌ها، منافع نویسنده و ناشر افزایش یابد. در ابتدا این انتشارات برای اقشاری مانند پزشکان، وکلا، مدیران و دیگر متخصصان طراحی شدند و کمتر به ذهن می‌رسید که مردم عادی روی یک صندلی نشسته و برای خواندن کتاب ساعت‌ها به رایانه خیره شوند. مشابهت‌هایی که بین تاریخچه پیدایش چاپ کاغذی و نشر الکترونیک وجود دارد. نشان دهنده آن است که پدیدآورندگان اولیه فناوری جدید (چاپ کاغذی و نشر الکترونیکی) به تدریج بر میزان اهمیت ساخته خویش در اشاعه اطلاعات بین گروه وسیعی از مردم واقف شدند. سیر پیشرفت‌های فناوری‌های نوین به سمت عمومی‌تر شدن و کاهش پیچیدگی و سهولت در استفاده پیش رفت و امروزه تلاش می‌شود با در اختیار گذاشتن اسباب و لوازم، پژوهشگران قادر شوند خودشان اطلاعات مورد نیاز را یافته و آن را به کار گیرند.

تعریف کتاب الکترونیکی

اصطلاح کتاب الکترونیکی یا E-Book به یک سخت‌افزار که بروی آن کتاب را می‌خوانند و یک نرم‌افزار که برای کتاب مذکور از آن بهره می‌گیرند اشاره دارد. به عبارت

دیگر هر متن یا تک نگاشتی که به شکل الکترونیکی قابل دستیابی باشد و اطلاعات آن را بتوان بر صفحه نمایش رایانه مشاهده کرد، کتاب الکترونیکی یا E-Book گویند. یک کتاب الکترونیکی خوب شامل مواردی بیش از محتویات متنی یک کتاب چاپی است که شامل سبک، طرح بندی صفحه، قلم، تصاویر گرافیکی و امکانات جستجو، علامت گذاری و ... است. این کتاب به وسیله یک سخت افزار ویژه مطالعه شده و یا با نصب یک برنامه خاص روی سیستم های رایانه شخصی و رایانه های کوچک قابل خواندن است.

سخت افزار مورد نیاز کتب الکترونیکی

شرکت های متعددی بر روی دستگاه های دستی قابل حمل برای کتب الکترونیکی کار کرده اند که علاوه بر امکان مطالعه کتاب ها، امکانات دیگری نظیر دسترسی به اینترنت با داشتن یک مرورگر، پست الکترونیکی، نرم افزار مدیریت برنامه ریزی، باز، برنامه پخش موسیقی و فیلم (media player) و آژیه پرداز، صفحه گسترده و نرم افزار خاص مطالعه کتاب الکترونیکی را ارائه می کنند. ارتباط این دستگاهها با وب از طریق تلفن همراه، مودم و کارت شبکه امکان پذیر است. همچنین توسط فناوری نرم افزار Active Sync(3.1) امکان ارتباط این دستگاه با رایانه شخصی میسر می شود. از مزایای دیگر این سیستم ها پخش موسیقی های MP3 حمایت از غالب فایل های WMA (windows Media) و امکان حمایت و شناسایی دست خط است.

نرم افزار کتاب الکترونیکی E-BOOK Reader

شرکت مایکروسافت با ایجاد نرم افزار Microsoft Reader و شرکت Adobe با نرم افزار Acrobat e-book reader برنامه خاص مطالعه کتاب الکترونیکی را ایجاد کرده اند.

Doc Able یک نرم افزار مدیریت سند مبتنی بر PC است که می تواند اسناد به فرمت PDF را در یک فرمت شبیه به کتاب بخواند.

Glass book reader یک نرم افزار خواننده کتب الکترونیکی برای کامپیوترهای دفترچه ای و PC است.

محاسن کتابهای الکترونیکی

- ۱- در حجم بسیار کوچک قادر هستند حجم بسیار بالایی از اطلاعات را در خود جای دهند و در نتیجه به سادگی قابل حمل و نقل هستند.
- ۲- هزینه تولید آنها بسیار کمتر است و ارزانتر از کتابهای معمولی تمام می‌شود.
- ۳- به علت پایین بودن هزینه‌ها به سادگی بیشتری می‌توان اطلاعات آنها را به روز کرد.
- ۴- در مقایسه با کتابهای معمولی، امکانات بسیار بیشتری برای ارائه و تفهیم مطالب گوناگون دارند بخصوص در کاربردهای آموزشی به جهت امکانات سمعی و بصری تواناییهای فوق‌العاده دارند.

دایره‌المعارف‌های الکترونیکی Electronic Encyclopedias

این دایره‌المعارف‌ها همانند بیت‌های رقمی روی یک سطح نوری CD-ROM ذخیره می‌شوند، و در برگرفته تعداد بیشماری اطلاعات همراه با آرایش‌های صوتی، تصویری روی یک یا دو CD هستند. با این دایره‌المعارف‌های الکترونیکی می‌توان به جستجوی مقالات و عناوینی پرداخت که از لحاظ الکترونیکی از منطق بولی (Boolean Logic) و تنظیم‌کننده مجاور آن استفاده می‌کنند. همچنین این دایره‌المعارف‌ها هایپرلینک‌هایی (Hyperlinks) با ارجاع متقابل خودکار و جهت‌های جلو و عقب دارند که جستجوگر مجبور نیست مجلدات سنگینی را در قفسه کتاب جلو و عقب ببرد، خیلی راحت می‌تواند به مطالب مورد نظر رجوع و نگاه کند، تمامی آنها هم دارای روشهای علامتگذاری هستند به طوری که می‌توان موضوعات مهم را مشخص و علامتگذاری کرد. بزرگترین جذابیت دایره‌المعارف الکترونیکی آن است که می‌تواند مجموعه‌هایی با چندین فرمت تحویل دهد. دایره‌المعارف‌های الکترونیکی دیگر منحصر به متن ایستا، جداول، تصاویر و نقشه‌ها نیستند. بلکه تصاویر، توالی انیمیشن، صدا و حتی سفرهای سیاحتی مجازی واقعی را ارائه می‌دهند.

ژورنالهای الکترونیکی Electronic Journals

بسیاری از مجلات معتبر علمی با استفاده از تکنولوژی ذخیره سازی نوری روی CD ذخیره شده و ناشرین بزرگ دنیا اطلاعات ژورنالهای خود را به شبکه های اطلاع رسانی وارد کرده اند و از طریق تکنولوژی Link می توان به اطلاعات آنها دست یافت.

آمار ژورنالهای الکترونیکی ناشرین بزرگ دنیا

Publisher	No. of Electronic Title
Elsevier Science	1100
Kluwer Academic Publishers	600
Springer verlag	450
John WIELY	300
Academic Press	250
Black well Science	219
Blackwell Publisher	180
Sage Publications	162
MCB University Press	134
Taylor and Francis (Catch Word)	133
Oxford University Press	99
Other Publishers	500

ضرورت نشریات الکترونیکی

اطلاعات ارائه شده روی کاغذ اساساً ایستا و غیر پویا هستند (یعنی چه از لحاظ محتوا و چه از نظر شکل ظاهری، به صورت ثابت و تغییر ناپذیر به خواننده عرضه می شوند، اما کتابخانه های الکترونیکی این قابلیت را دارند که اطلاعات را به شکلی پویا و انعطاف پذیر ارائه کنند. همچنین اطلاعات الکترونیکی به سادگی قابل روز آمدن شدن هستند و به این ترتیب در بخش عمده ای از هزینه ها که در کتابخانه های سنتی صرف خرید مستمر اسناد ایستا می شود، صرف جویی خواهد شد. یکی از مشکلاتی که

کتابخانه‌های سنتی دارند در زمینه تهیه مجلات است، چون تصمیم مربوط به اشتراک یک مجله تصمیمی کلان است و بر خلاف کتاب که به هر حال یک بار خریده می‌شود، اشتباه در انتخاب مجله‌ها می‌تواند زیان سنگینی به بودجه کتابخانه وارد کند. کتابخانه‌های الکترونیکی به دلیل اینکه بخش عمده‌ای از مراحل چاپ و نشر را ندارند و اطلاعات را به صورت الکترونیکی مستقیماً به کاربران عرضه می‌کنند تا حد چشم‌گیری در هزینه‌ها صرفه‌جویی و این مبلغ هنگفت را صرف تهیه اطلاعات بیشتر می‌کنند. علاوه بر مشکلات خرید مدارک (مجله، کتاب، خبرنامه و سایر رسانه‌های نوشتاری)، کتابخانه‌های کاغذی با مخارج سنگین ساخت و نگهداری ساختمان‌ها مخازن و حفظ مدارک موجود مواجه هستند.

معضل دیگر مسأله «پوسیدگی کاغذ» است که سالانه مبالغ هنگفتی به کتابخانه ضرر می‌زند. روشهایی مانند فتوکپی کردن و دی اسید اسیون کاغذ بسیار هزینه‌برند و میکروفیلم و میکروفیش‌ها هم در عین گران بودن، مطلوب خیلی از کاربران نیست. به این ترتیب کتابخانه‌های سنتی با دو مشکل همزمان یعنی ناتوانی در خرید مدارک جدید و ناتوانی در حفظ مدارک قدیمی مواجه هستند. کتابهای الکترونیکی اصولاً می‌تواند پاسخی برای هر دوی این مشکلات باشند.

اطلاعات دیجیتال می‌توانند بدون خطا نسخه‌برداری شوند و مشکلاتی مانند پاره شدن، مفقود شدن و دزیده شدن کتابها هم وجود نخواهد داشت. مزیت دیگر کتابخانه‌های الکترونیکی این است که در آنها نیازی به خرید چندین نسخه از هر کتاب، مجله و یا مقاله با صرف هزینه‌های مضاعف نیست و مشکل صحافی دوره نشریات هم وجود ندارد. مطالب زائد نشریات مانند آگهی‌های تبلیغاتی و ... را که حجم زیادی از نشریات را به خود اختصاص می‌دهند نیز به سادگی قابل حذف هستند. در کتابخانه‌های دیجیتال دیگر طرحهای ناممکنی مانند فراهم آوردن دوره کامل نشریات دنبال نمی‌شود بلکه تأکید بر اشتراک منابع است (یعنی کاربران می‌توانند همزمان از اسناد و اطلاعات موجود در چند کتابخانه دیجیتال استفاده کنند) مزیت دیگر نشریات الکترونیکی امکان دسترسی همزمان چندین کاربر به اطلاعات موجود است، در حالی که در کتابخانه‌های سنتی هر بار تنها یکی از استفاده‌کنندگان امکان دسترسی به یک نشریه را دارد.

معضل دیگر سیستم های سنتی، ناکارآمدی نظام های فهرست نویسی است که باعث می شود مراجعین در جستجوی مقاله های مورد نظر، با مشکل جدی مواجه باشند، حال آنکه در محیط های الکترونیکی روشهای فهرست نویسی و دستیابی تحول اساسی پیدا کرده است و خوانندگان به راحتی می توانند با مشخص کردن عنوان یا موضوع مورد نظر انبوهی از منابع و انتشارات مورد نیاز را پیدا کنند.

رواج نشریات الکترونیکی می تواند تحولی بنیادین در صنعت نشر را نیز در پی داشته باشد. در واقع در کتابخانه های دیجیتالی همچنان که مفهوم کتابخانه به عنوان محیطی محصور با دیوارها دگرگون شده، برای کتابها هم نمی توان محدوده ای قائل شد و تفکیک کتاب از کتابخانه تقریباً غیر ممکن است که این به دلیل پویایی و سیالی انتشارات الکترونیکی است که به کاربر امکان اعمال تغییرات مورد نظر و تلفیق بخش هایی از انتشارات مختلف با موضوعات مرتبط را می دهد. امروزه اکثریت قریب به اتفاق نشریات و کتابها توسط مؤلفان با کامپیوتر تایپ می شود، که نسخه الکترونیکی آنها از طریق ناشر قابل دسترسی است. نشر رایانه ای با کاهش هزینه تولید و توزیع علاوه بر صرفه جویی اقتصادی تا حد زیادی نگرانی ناشران از سودآور نبودن کتابهای تخصصی یا مورد علاقه مخاطبان خاص را برطرف می کند و به این ترتیب این گونه آثار نیز امکان نشر می یابند. کتابخانه های الکترونیکی علاوه بر انتشارات سنتی می توانند اسناد دیگری مثل گزارش های آماری، گزارش های مدیریتی، گزارش های کنفرانس ها، چکیده مقالات، راهنماها، خبرنامه ها، عکس ها و نقشه های تخصصی و غیره را نیز که انتشار آنها با روشهای فعلی - به دلیل نداشتن مخاطب عام - بسیار محدود است و تنها در محلهای خاصی قابل دسترسی هستند، به سادگی به علاقه مندان ارائه کنند. نشریات الکترونیکی علاوه بر کاهش هزینه ها و سایر مزایایی که اشاره شد امکانات منحصر به فردی ایجاد می کنند که رسانه های کاغذی فاقد آن هستند. استفاده از سیستم های نشر چند رسانه ای مثل صوت، تصاویر گرافیکی، پویا نمایی (انیمیشن) و ویدئو از قابلیت هایی هستند که رونق فراوانی به بازار محصولات رایانه ای بخشیده است. طراحی و عرضه انواع سرگرمی های و بازی ها که معمولاً به همراه انتشارات اصلی و به نحوی هدفمند و متناسب با محتوای آن ارائه می شوند و علاوه بر جنبه سرگرم کنندگی، و مفرح بودن به

یادگیری فرد نیز کمک می‌کنند، یکی دیگر از راههای ارزش افزایی محصولات الکترونیکی است.

امکان دیگری که برای کمک به کاربران در برخی از انتشارات طراحی شده، تلفیق پایگاههای اطلاعاتی و انتشارات مختلف از طریق فرایوندهای بین اطلاعات مرتبط است. به عنوان مثال با ترکیب یک دایرةالمعارف، یک اطلس جغرافیایی و یک سالنمای جهانی می‌توان - علاوه بر استفاده جداگانه از هر یک از آنها - با مشخص کردن نقطه‌ای بر روی نقشه، به اطلاعات وقایع تاریخی (مربوط به ناحیه مورد نظر) و همچنین به مطالب مرتبط در دایرةالمعارف دسترسی پیدا کرد.

یکی دیگر از امکانات ویژه که در کتابخانه‌های دیجیتالی در اختیار کاربران است، ساز و کارهای پیشرفته جستجو هستند که خوانندگان را قادر می‌سازد از طریق مشخص کردن زمینه موضوعی و کلید واژه یا جمله خاص، به فهرست کاملی از مواردی که آن موضوع یا واژه در متن انتشارات آمده است دسترسی پیدا کنند.

نتیجه‌گیری

وقتی از تأثیر فناوری نوین اطلاع‌رسانی بر نحوه و چگونگی فرآیند ارتباطات رسانی سخن می‌گوییم این تأثیر، عمیق و همه‌جانبه است. پیش از این، اختراع کتاب و کتابخانه‌ها به عنوان یک رسانه عظیم فکری و تأثیرگذار در طول سده‌های گذشته همواره توانسته بود اقتدار سنتی خود را در فرآیند رسانه‌ای و اطلاعاتی جوامع حفظ کند. اما امروزه ما نه تنها شاهد ظهور و شکوفایی رسانه‌های قوی‌تر و سریع‌تری چون مطبوعات و شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی هستیم بلکه بسط و گسترش فناوری‌های جدید اطلاعات و ارتباطات خیر از تسلط جدیدتری از رسانه‌های الکترونیک بر فعالیت رسانه‌های قدیمی می‌دهد. فناوری‌های جدید اطلاع‌رسانی مرتبط با اینترنت به ویژه محیط چند رسانه‌ای وب، فرصت تازه‌ای به مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ای که بیشترین حجم اطلاعات بشری را در خود جای داده‌اند، داد تا با به کارگیری شیوه‌های جدید، دامنه وسعت خدمات خود را افزایش دهند. تبدیل شدن کتابخانه‌های کاغذی به کتابخانه‌های الکترونیکی باعث تحول جدیدی در عرصه نشر و اطلاع‌رسانی شده است.

از جمله:

- ۱- افزایش میزان دسترسی به منابع اطلاعاتی
- ۲- افزایش سرعت تبادل اطلاعات و اسناد بین کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و تحقیقاتی با حداقل دخالت عوامل انسانی
- ۳- جلوگیری از خریدهای خارجی و غیر ضروری و خریدهای تکراری و حداکثر بهره‌جویی از اطلاعات موجود و در نتیجه صرفه‌جویی عظیم ارزی.
- ۴- تسریع و تسهیل اشاعه حجم عظیمی از اطلاعات علمی و فنی
- ۵- دسترسی سریع، آسان و ارزان کاربران به جدیدترین منابع اطلاعاتی
- ۶- استفاده از سیستم‌های نشر چند رسانه‌ای، قابلیت‌های پیشرفته جستجو و تسهیلات راهبردی و ارتباطات فرایوندی
- ۷- دگرگون شدن نقش‌ها و وظایف کتابداران، از کتابدار صرف به متخصصان اطلاع‌رسانی

در عصر رایانه‌ها، روزنامه‌های الکترونیکی به سرعت جایشان را در میانه رسانه‌های گروهی باز می‌کنند و طرفداران بیشتری می‌یابند. مشخصه این روزنامه‌ها، سرعت فوق‌العاده بالای اطلاع‌رسانی آنهاست. به نحوی که به روزنامه‌های مذکور «لحظه‌نامه» نیز گفته می‌شود. برای اتصال به روزنامه‌های الکترونیکی کاربر با داشتن رایانه و مودم «برنامه اتصال کامپیوتری» می‌تواند به دنیای بزرگ اطلاعات روز ایران و جهان راه یابد و محتویات روزنامه‌ها در چند صد صفحه در اختیار داشته باشد. اولین روزنامه الکترونیکی ایران، در سال ۱۳۷۷ در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی راه‌اندازی شد و به طور مستمر مطالب متنوع و متعدد و به روز از طریق وب در اختیار علاقه‌مندان گذاشت. پیش از این روزنامه، روزنامه همشهری علاوه بر شکل کاغذی نیز با راه‌اندازی یک اینترنت و سایت وب امکان مشاهده مطالب خود را به صورت الکترونیکی فراهم کرده بود. روزنامه الکترونیکی خانه ملت با همکاری دفاتر تخصصی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی منتشر شد.

اطلاعات شبکه اینترنت را می‌توان به کتابهای الکترونیکی منتقل کرد خواننده می‌تواند از طریق شبکه مذکور موجودی هر کتابخانه‌ای را در جهان زیر و رو کند و کتاب

مورد نظرش را پیدا کند و اطلاعات آن کتاب را از طریق مودم به کتاب الکترونیکی خود وارد کند در عطف کتاب‌های مذکور غیر از مودم، باتری، ریزپردازنده و سایر قطعات جاسازی شده و کاربر می‌تواند به کمک دکمه‌ها اندازه حروف را تغییر دهد و حتی نظرات خود را به وسیله قلم سوزنی مخصوص در حاشیه کتاب یادداشت کند. تکنولوژی‌های جدید، انقلابی در روش دسترسی ما به اطلاعات و همچنین سبک اطلاعات ایجاد کرده است.

منابع

- ۱- آشنایی با «خانه ملت» نخستین روزنامه الکترونیکی ایران. روزنامه اطلاعات، شماره ۲۱۵۸۴ (۲۳ اسفند ۷۷)، ص. ۵.
- ۲- «انقلاب در نشر کتاب» همشهری شماره ۲۴۰۸ (۲ خرداد ۸۰) ویژه‌نامه انفورماتیک ص. ۲.
- ۳- «اولین روزنامه الکترونیکی ایران» ماهنامه شبکه، ش. ۸، (اسفند ۷۷) ص. ۱۰۸.
- ۴- «دایرةالمعارف الکترونیکی» ماهنامه بزرگراه رایانه، شماره ۱ اسفند ۷۶، ص. ۸۶.
- ۵- شیرازی، حسین؛ پیری، مرتضی و اسفند آبادی، علی شمس. «ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال بهترین روش توسعه سریع و فراگیر اطلاع‌رسانی» مجموعه مقالات همایش اطلاع‌رسانی نیروهای مسلح. جلد دوم، تهران مرکز اطلاع‌رسانی و انفورماتیک، ۱۳۸۰.
- ۶- «کاغذهای الکترونیکی؛ انقلابی در عرصه نشر و کتاب» روزنامه اطلاعات (۱۶ آبان ۸۰) شماره ۲۲۳۳۸، ص. ۱.
- ۷- «کتاب الکترونیک: اختراع دوباره کتاب. مجله ریزپردازنده، ش. ۸۱ (آذر ۷۹)، ص. ۴.
- ۸- «کتاب الکترونیکی؛ ماهنامه شبکه. شماره ۱۱، تیر ۷۸، ص. ۱۱۴.
- ۹- علیزاده، حمید. «کتاب الکترونیکی انقلاب دوم گوتنبرگ» مجله اطلاعات علمی ش. ۲۶۸، دی ماه ۸۰، ص. ۴۲-۴۵.
- ۱۰- یآوری، احیاء. «راهکاری برای ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال» مجموعه مقالات اولین همایش اطلاع‌رسانی نیروهای مسلح جلد دوم. تهران مرکز اطلاع‌رسانی و انفورماتیک، ۱۳۸۰.

Electronic Books and Periodicals: A Modern Information Technology

Ebrahim Zalzadeh, M.A.
Library and Informatics Dept.
Yazd university.

Abstract

The introduction of electronic publications has revolutionized informatics recently. Modern information devices resulting from the process have, to a large extent, replaced books, namely, the oldest and most commonly used means of giving information. The devices have mostly come not only to be called "book" but to be officially approached as "book" as well. They prove to be of formidable informative nature. Such modern I.T. means as electronic books and periodicals form the basis of digital libraries. The development has occurred as fast as a revolution, reminding one of Gutenberg's second enterprise. The term "electronic book" or E-book refers to a hardware on which a book is read and a software (reader) with which to handle the book. E-books can be read just by connecting a certain program to a personal computer. They can also be sought on the internet. Electronic periodicals are incomparably more efficient than paper ones; while the information on the paper is static, the one on electronic devices is dynamic and flexible enough to be updated. The devices are capable of storing great bodies of information in very tiny packages, hence quite portable and much less costly than books. They provide such extraordinary audio-visual teaching facilities as sound, graphic, images, animation and videos. These may be used not only for learning but for entertainment too. Using the internet, E-book readers can

search any library in the world for the information they need and then put the information in their own E-books. To sum up, the modern technology has made revolutionary modifications in information type and accessibility.

Key Words:

E-books, Electornic Periodicals, Modern Informatics, Internet, Digital Libraries.

